

Değerli Meslektaşlarım,

Tüm dünyada yaşlı bireylerin sayısı giderek artmakta; dünya nüfusunun %12'sini yaşlılar oluşturmakta ve 2050 yılına kadar bu oranın %21'e ulaşacağı tahmin edilmektedir.¹ Türkiye İstatistik Kurumu'na göre; ülkemiz nüfusunun %8'i 65 yaş ve üzerindedir; bu oranın 2023 yılında %10.2, 2050 yılında %20.8 ve 2075 yılında %27.7'ye yükseleceği ön görülmektedir.²

Yaşlı nüfusun giderek artması sağlıkla ilişkili pek çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Türkiye'de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı'na göre, ülkemizde yaşlıların %90'ı en az bir kronik bir hastalığa sahiptir; bunların %35'inde iki, %23'ünde üç ve %14'ünde dört veya daha fazla hastalık bir arada bulunmaktadır.³ Yaşlılarda çoklu kronik hastalıkların varlığı, bu yaş grubunun daha fazla hastaneye ve özellikle yoğun bakım ünitelerine (YBÜ) yatırılmasına neden olmaktadır. Çok merkezli, 19.000'den fazla hastanın dahil edildiği bir çalışmada,⁴ yoğun bakım (YB) hastalarının %45'inden fazlasının,⁴ ülkemizde ise 73 hastanenin YBÜ verilerinin kullanıldığı bir çalışmada⁵ %41.5'inin 65 yaş ve üzerinde olduğu saptanmıştır.

YBÜ'ne yatırılan yaşlılarda, hem fonksiyonel yetersizlikler ve birden fazla kronik hastalığın bir arada bulunması, hem de gürültü, hareket kısıtlılığı, ventilatöre bağlı olma ve beslenme yetersizliği gibi YB ortamından kaynaklanan faktörler nedeniyle deliryum, ventilatörle ilişkili pnömoni, bası yaraları ve uyku sorunları oldukça sık görülmektedir. Yapılan çalışmalar bu sorunların farklı mekanizmalarla birbirini tetiklediğini, hastanede ve YBÜ'de daha uzun kalış süresi, hastane ve taburculuk sonrası yüksek mortalite oranları ile ilişkili olduğunu, ayrıca hasta ve ailesinin yaşam kalitesini düşürdüğünü, tüm bu nedenlerle de sağlık bakım maliyetini oldukça yükselttiğini göstermektedir. Genellikle yüksek standartlarda özellikli bakım verilen YBÜ'de gelişen bu sağlık sorunları hem yapılan tedavi ve bakımın kalitesine gölge düşürmekte; hem de bu sorunlarla ilişkili negatif sonuçlar çalışanların iş doyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Tüm bu nedenlerle YBÜ'de yatan yaşlılarda gelişme riski yüksek olan deliryum, ventilatörle ilişkili pnömoni, bası yaraları ve uyku sorunlarının tanınması, önlenmesi ve tedavisi sağlık öncelikleri arasındadır.

Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi'nin bu sayısını YBÜ'deki yaşlı hasta sorunlarına ayıran ve bu özel sayının editörlüğünü yapma fırsatı veren Türk Yoğun Bakım Hemşireleri Derneği yöneticilerine şahsım adına teşekkür ederim. Bu sayı içeriğini hazırlamak amacıyla birçok kurum, kuruluş ve kişi ile iletişime geçtiğim, meslektaşlarımın YBÜ'de yatan yaşlı hastalarda yok denecek kadar az çalışma yaptıklarını üzülenek gördüm; bu nedenle de davetli yazarlarla bu özel sayı içeriğini tamamlamaya çalıştım. Katkı veren tüm yazarlara şükranlarımı sunarım. Umudum, bu sayının yaşlı YB hastalarında yapılacak çalışmalar için bir başlangıç olmasıdır.

KAYNAKLAR

1. The World Population Situation in 2014: A concise report. United Nations, New York, 2014. <http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/trends/Concise%20Report%20on%20the%20World%20Population%20Situation%202014/en.pdf> (Erişim Tarihi: 11.03.2016)
2. Türkiye İstatistik Kurumu. İstatistiklerle yaşlılar 2014. http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=11&KITAP_ID=265 (Erişim Tarihi: 04.04.2016)
3. Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü. Türkiye'de yaşlıların durumu ve yaşlanma ulusal eylem planı, Yayın no DPT: 2741, Ankara, 2007. http://eyh.aile.gov.tr/data/544f6b29369dc328a057d006/yaşlanma_ulusal_eylem_plani.pdf (Erişim Tarihi: 04.04.2016)
4. Blot S, Koulenti D, Dimopoulos G, Martin C, Komnos A, Krueger WA, et al. Prevalence, risk factors, and mortality for ventilator-associated pneumonia in middle-aged, old, and very old critically ill patients. Crit Care Med 2014;42(3):601-619.
5. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu. Yoğun bakım üniteleri araştırması. http://www.tkhk.gov.tr/3355_yogun-bakim-uniteler (Erişim Tarihi: 12.04.2016)

Prof. Dr. Rukiye Pınar BÖLÜKTAS